

LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin
- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla
- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- **miten opetuksen järjestäjä toteuttaa liikunnallisen elämäntavan edistämistä ja miten toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään**
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
- miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
 - o toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
 - o toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)
 - o tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
 - o arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
 - o toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Mikkelin täydennys

Opetussuunnitelmaan sisältyvistä seikoista koulun lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan (suluissa viittaus opetussuunnitelman lukuun, jossa asiaa on tarkemmin kuvattu):

Luku 2: Perusopetus yleissivistyksen perustana

- arvot ja toiminta-ajatus
- oppimiskäsitys koulun arjessa

Luku 3: Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

- laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisen seuranta

Luku 4: Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

- koulun toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja työtapojen kuvaus
- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (lisäksi luku 1)
- **hyvinvoinnin sekä terveellisen ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen**
- monialaiset oppimiskokonaisuudet ja opetuksen eheyttäminen

Luku 5: Oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen koulutyön järjestämisessä

- kodin ja koulun yhteistyö
- kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö
- yhdysluokkaopetus
- etäyhteyksiä hyödyntävä opetus
- joustava perusopetus
- opetus erityisissä tilanteissa
- koulun kerhotoiminta
- koulun kirjastotoiminta
- kouluruokailu
- välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat
- koulumatkat ja koulukuljetukset
- aamu- ja iltapäivätoiminta

Luku 6: Oppimisen arviointi

- väliarvioinnin muoto ja ajankohta

Luku 7: Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

- kodin ja koulun yhteistyö
- tukiopetuksen järjestäminen

Luku 8: Opiskeluhoolto

- opiskeluhooltoon liittyvät koulu- ja lukuvuosisikohtaiset tiedot, jotka eivät käy ilmi perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelmasta

Luku 9: Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

- tukiopetuksen järjestäminen

Luku 12: Valinnaisuus opetuksessa

- opetuksen painotukset
 - taito- ja taideaineiden valinnaiset tunnit
 - valinnaisaineet
 - muut painotukset

Luvut 13-15: Vuosiluokat 1-2, vuosiluokat 3-6, vuosiluokat 7-9/oppilaanohjaus

- työelämään tutustumisen järjestelyt ja tavoitteet

Mikkelin kaupungin perusopetuksen kaikki koulut toteuttavat hyvinvoinnin, terveellisen ja liikunnallisen elämäntavan edistämistä osana yhteisöllisen opiskeluhoillon kokonaisuutta. Perusopetuksella on Liikkuva koulu -tiimi, joka tukee kouluja liikunnallisen elämäntavan edistämässä. Kunkin lukuvuoden liikunnallisen elämäntavan edistämisen toimenpiteet kirjataan lukuvuosisuunnitelman yhteiseen osaan, ohjeisiin ja koulukohtaisiin täydennyksiin. Kukin koulu arvioi toimintaansa osana lukuvuosisuunnitelman arviointia.